

MEMORIAL
General Marii Wittek

FUNDACJA GENERAL ELZBIETY ZAWACKIEJ
w Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
i Muzeum Wojskowej Służby Polek
ul. Podmurna 93 tel. 0048 58 65 22 186
mail: fapan@wp.pl www.zawacka.pl

nie siostry
w Bredele

30/WSK

+
BREDEL Irena
ps. "Alina"

PWK

AK

Kodz
Kom. OKR.
KG
Kedyw

(1917-1944)

29/WSK₁

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — BREDEL Jweme
ps. „Aline”

29 / WSK

I. Materiały dokumentacyjne

- I/1 – relacja właściwa ✓ K. 2, 3, 2
- I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora
- I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ K. 3, 3.3.

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

- III/1 – dot. rodziny relatora
- III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r.
- III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945)
- III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r.
- III/5 – inne...

IV. Korespondencja

.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓ 9

VI. Fotografie ✓

I/1 RELACJA WKAŚCIWA

- Relacje J. Bredel oprac. przez K. Olszewską, W-wa 1970,
mps koryg. 1, k. 2, s. 1-2.

4636/1/11

IRENA BREDEL pseudonim ALINA

ur.11.II.1917 r. w Wielubiu

W 1034 lub 1935 r. ukończyła Państwową Szkołę Handlową w Łodzi.

Pracowała zawodowo na poczcie.

Do PWK wstąpiła w 1932 r.

Pracowała w Hufcu, w świetlicy PWK i w Drużynie Pracy Społecznej.

Kurs wstępny instruktorski ukończyła w Modlinie w 1934/35 r.

Pełniła funkcję K-tki Hufca Szkolnego Nr.3 w Łodzi przejawiając dużo inicjatywy i zapału w pracy.

W dniu 6/7 września 1939 r. wyszła z Łodzi wraz z siostrą Janiną Bredel - do Warszawy. W czasie oblężenia Warszawy pracowała na terenie Szpitala Ujazdowskiego jako łączniczka. Zwoziła do Szpitala rannych i załatwiała wszelkie inne sprawy w zależności od potrzeb i poleceń.

Po zakończeniu działań wojennych wróciła do Łodzi.

Do konspiracji wstąpiła w listopadzie 1939 r. w Łodzi.

Organizowała łączność pocztową dla Łodzi, "skrzynki" i roznoszenie poczty na wskazane punkty. Miała zorganizowaną grupę około 30 dziewcząt powiastek z Łodzi do dyspozycji K-ta Okręgu Łódź.

W marcu 1940 r. w związku z "kotłem" w domu PP. Bredel, Irena wyjechała z matką na wieś pod Łuków. Będąc tam, zbierała jakieś dane dla grupy artylerzystów z Warszawy. Do Warszawy przyjechała w 1941 r.

Najpierw pracowała jako łączniczka. Jeździła do Kielc i do Lublina. Następnie pracowała w WSK prowadząc kursy dla kobiet.

Z WSK otrzymała przydział do Kobiecych Patroli Minaerskich.

Pierwszy przydział powstańczy otrzymała do zespołu, który miał działać poza Warszawą. Ponieważ nie zgłosił się dowódca - pozostała w Warszawie.

Poległa w dniu 2.VIII.1944 r. w ataku na Poczta Główną na Pl. Napoleona. Fotografia Lokajskiego, zamieszczona w albumie powstańczym "Stolicy" uwieczniła jej drogę po śmierci i rozkolportowała jej sylwetkę.

Poszła na rozkaz - naprzód i zginęła.

/z relacji siostry Ireny - Janiny Bredel, zam. w Warszawie ul. Styki 12 m.3/

"Od pierwszej chwili kiedy zetknęliśmy się z Alinką na zebraniu patrolu, zafascynowała nas całkowicie. Myślę, że każdy, kto zetknął się z nią, musiał odczuć bezspornie siłę jej indywidualność. Pomimo, że każda z nas marzyła o wielkich czynach, akcji i działaniu - byliśmy w duchu zadowolone z przedłużającej się "zabawy w wojsko" jak nazywałyśmy musztrę, ćwiczenia z bronią i wypadki w teren. Dobra współpraca z nią już w patrolu przekonała nas, że w każdej chwili potrafiła wykazać zdecydowanie, konsekwencję i całkowite oddanie sprawie dla nas wszystkich najważniejszej - walce!. Pomimo ciężkich czasem sytuacji zawsze starała się jak najmniej narażać nas, sama nie oszczędzając się zupełnie. Każdej chwili gotowa do działania.

Jej bohaterska śmierć w pierwszych chwilach Powstania była przykładem spontanicznej wprost żądzy czynu, jaką zawsze ją cechowała.

Drugiego sierpnia we wczesnych godzinach popołudniowych pada rozkaz do szturm na Poczta Główną na Pl. Napoleona. Znalazłyśmy się w bramie na ul. Moniuszki obok grupy uzbrojonych chłopców, mających iść do ataku.

Otwarta zupełnie przestrzeń Placu była pod silnym ostrzałem, to też dwukrotny rozkaz jednego z oficerów, nie poparty osobistym przykładem, - nie zdołał poderwać chłopców do akcji.

Wtedy Alinka z "Walterem" w dłoni wybiegła z bramy z okrzykiem: "Naprzód, zasną!!" Kiloro nas skoczyło za nią pod osłonę szerokiego słupa ogłoszeniowego. Następny jej skok do żelaznego wózka, stojącego na placu przerwała seria z broni maszynowej. To już wszystko a właściwie nic prawie. Bo jak można w kilku zdaniach ująć te wszystkie chwile, które wypełniała każdą chwilą życia przez długi okres czasu...

Proszę mi wybaczyć te smutne reminiscencje. Jeżeli będę w stanie cokolwiek dodać, wyjaśnić czy uzupełnić - zrobię to przy najbliższej okazji. "

Wzrostu Wandy Maciejowskiej-Wagner ps. "Iza" członkini patrolu Aliny./

"Pamiętam Alinkę /Irenę Bredel/ z okresu 1944 r. Była niezwykle dzielna i odważna, miała duży zasób wiadomości i wyjątkowy dar ich przekazywania, dlatego też doskonale prowadziła szkolenie, wyjazdy na ćwiczenia były zawsze dobrze zorganizowane. Dzięki tym cechom charakteru zdobyła nasze uczucia, ceniłyśmy ją wszystkie i bardzo

4696 1/2
lubią.

Wiadomość o tym, że zginęła w ataku na Poczta Gł. wstrząsnęła nami wówczas silnie; niż inne straty, tym bardziej, że było to na samym początku Powstania.

/ z relacji Zofii Tertz - "Oli" z patrolu Aliny/,

"Alina" w dniu 1 sierpnia 1944 r. została wyznaczona na K-tkę Kob. Patrolu Minerskiego z siedzibą na ul. Ordynackiej 6 / u Marii Galińskiej ps. "Janka"/.

W dniu 2.VIII.44 r. Patrol ten otrzymał rozkaz zgłoszenia się na ul. Boduena 2 do Oddziałów Osłonowych W-skich Zakładów Wydawniczych - Szef. VI Oddz. Sztabu K.G. AK /szef płk. Wolski/.

Zadaniem tego Patrolu było wspieranie walczących oddziałów piechoty - działania minerskie. ~~W tym celu~~ Patrol przybył wraz ze sprzętem minerskim i materiałami.

W tymże dniu Patrol Aliny wziął udział w ataku na Poczta Gł. Po śmierci Aliny patrolem dowodziła ^{iza później} "Baska" - Barbara Matys. Patrol ten brał udział we wszystkich akcjach Oddziału Osłonowego oraz dodatkowo w akcjach wyznaczonych przez macierzyste dowództwo saperów. Dwukrotnie w akcji na PASTE .

W okresie okupacji Alina była K-tką Patrolu Minerskiego Kedywu / w ramach Kob. Patr. Min. - Dr. Franio/ oraz od 1943 r. K-tką Patrolu Doświadczalnego BBT /w Biurze Badań Technicznych przy zsef. Saperów K-dy Gł. AK/. Zadaniem tego patrolu było przeprowadzanie prób i doświadczeń z materiałami produkcji konspiracyjnej, zrzutowymi, produkcji niemieckiej i radzieckiej /materiały i środki bojowe minerskie/.

Ponadto Alina wraz ze swym patrolem pomagała w pracach BBT /oprawa instrukcji saperskich, udział w ćwiczeniach na Poligonie Doświadczalnym, transport itp. Patrol jej przygotował ekspozyty na Wystawę sprzętu i materiałów i środków boj. saperskich. Wystawa ta trwała przez kilka miesięcy i była zwiedzana przez saperów z całego kraju.

/ relacja K. Olszewskiej ps. Mira/

Wspomnienie o Alinie zawiera jeden z Nr. "Chotniczki" wyd. zagranicą w 1946 r. Sylwetka Aliny wymaga szerszego opracowania, które jest w trakcie przygotowania. Prawdopodobnie ukaże się to wspomnienie w książce jaka ma wyjść w tym roku / o kobietach poległych w walce z okupantem/.

Zebrała K. Olszawska ps. "Mira" *K. Olszawska*

Warszawa, dnia 14 lipca 1970 roku.

Zob. wspomnienia w archiwach Łódzkich

// MATERIAŁY UZUPEŁNIAJĄCE RELACJĘ

- 2. Bemiszczyk, „Pamięci porucznik „Aliny”, „Przekrój” 1705, 11 XII 1978, kłódzki, mps (oryg.), k.1, s.1.
- 9. wstępu - Kserokopia poukładzona k.1, s.2.
- Biogram Bredelówny Dreny „Aliny” w: „Stołonickie uczestniczek walki o niepodległość Tolski 1939-1945”, P14, W-42, 1988. Msp. kserokopia, k.1, s.3.

T. 28 / WSK

II/2

PAMIĘCI PORUCZNIK „ALINY”...

Droga Redakcjo!

W artykule pt. „O ataku na Poczta Główną” (P. 1697) znalazłam nazwisko poległej w tej walce Ireny Bredel (por. „Alina”). Chciałabym dorzucić trochę informacji na jej temat.

Irena była łodzianką, w okresie poprzedzającym wojnę aktywną działaczką i instruktor-

ką Przynsposobienia Wojskowego Kobiet. Dowodziła, jako komendantka, trzecim hufcem P.WK w naszym gimnazjum.

Oprócz urody i osobistego wdzięku odznaczała się nieprzeciętną osobowością. Wszystkie jej dziewczęta, w stosunku do których była zresztą niezwykle wymagająca, skłonne były skoczyć za nią w ogień. Sprawdziło się to w życiu nieco później, kiedy we wrześniu 1939 roku Irena wprowadziła sporą grupę swoich dziewcząt do pracy w ruchu oporu na terenie Łodzi.

Kontakty nasze w następnych latach były ograniczone, gdyż Irena wyjechała do Generalnego Gubernatorstwa, niemniej przekazywała nam różnymi drogami słowa otuchy i zachęty do walki i wytrwania.

Aresztowanie grupy „pewiaczek” i wywiezienie do obozu w Oświęcimiu w 1943 roku przerwało te kontakty — jak się potem okazało, na zawsze. Ale dla nas Irena była i pozostanie wzorem wszelkich cnót.

Zofia Banaszczyk

Przechrój 1705 2.9.12.1478

11/3.

BREDELÓWNA IRENA, „Alina” (11 II 1917 – 2 VIII 1944), ur. w Wieluniu, c. Ignacego i Bronisławy z Perliców; absolwentka szkoły handlowej w Łodzi, aspirantka PWK, komendantka hufca szkolnego PWK nr 3 tamże; we wrześniu 1939 w obronie Warszawy sanitariuszka w Szpitalu Ujazdowskim; po kapitulacji stolicy wróciła do Łodzi, tam w konsp. organizowała komórkę łączności Komendy Okręgu SZP-ZWZ; od 1941 w Warszawie w KG ZWZ, kurierka na trasie Kielce–Lublin, także instruktorka szkoleniowa WSK, od 1942 d-ca patrolu w zespole kobiecych patroli minerskich Związku Odwetu, następnie Kedywu Okręgu AK Warszawa, przydzielonego jako patrol doświadczalny do Biura Badań Technicznych Wydz. Saperów Oddz. Operacyjnego

KG; w Powstaniu Warszawskim dowodziła patrolami minerek w Oddz. Osłony Wojskowych Zakładów Wydawniczych, poległa w ataku na Poczta Główną przy pl. Napoleona; dwukrotnie odzn. Krzyżem Walecznych, ppor.

22, s. 18; 43; 140, t. XIV, s. 4; 516, s. 480; 518, s. 33, 242–243, 277; 544, s. 433; 561, s. 66–67, 229; 635; 775; 1028; 1108; 1246, 1964, nr 48, fot.; rel.: Janiny Bredel (siostry), Kazimierzy Olszewskiej, Lety Ostrowskiej.

Słownik uczestników walki
o niepodległość Polski 1939–1945
PIW, Warszawa, 1988, s. 48 (fot.)
148–50.

I. 29 / WSK

AK,
tob2
KG
Kedyw

+ BREDEL Jrena
ps. "Alina"

IV. Wypisy ze źródeł - nazwiskowe karty
informacyjne: 9

I/B

T: 29/wsk
BREDEL Irena "Alina" "

AK
Okręg
W-wa

Kobiety Patrol Minerski
IVś1940-VII-1944
w składzie patrolu

zob. H. Witkowski "KEDYW" Inst. Wyd.
Zw. Zawodowych W-wa 1984
szt. str. 380, 101, 105, 307

Krz.M.
Loop

T. 230 / WSK

KG AK
Warszawa
Kedyw

BREDEL IRENA - ps. "Alina"

Drugi patrol "Aliny", oddział minerski "Doktor" dowodzony przez
por. dr Franio Zofię (XI 1943 - VII 1944).

Źródło: Tomasz Strzębosz, Oddziały Szturmowe Konspiracyjnej Warszawy
1939-1944, Państwowe Wydawnictwo Naukowe 1983, s. 36, 38,
245, 279.

Z.Kotowicz' 001

0 10 Łódź

44 PWA

Bredel Irene
siostra w Łódzi

i

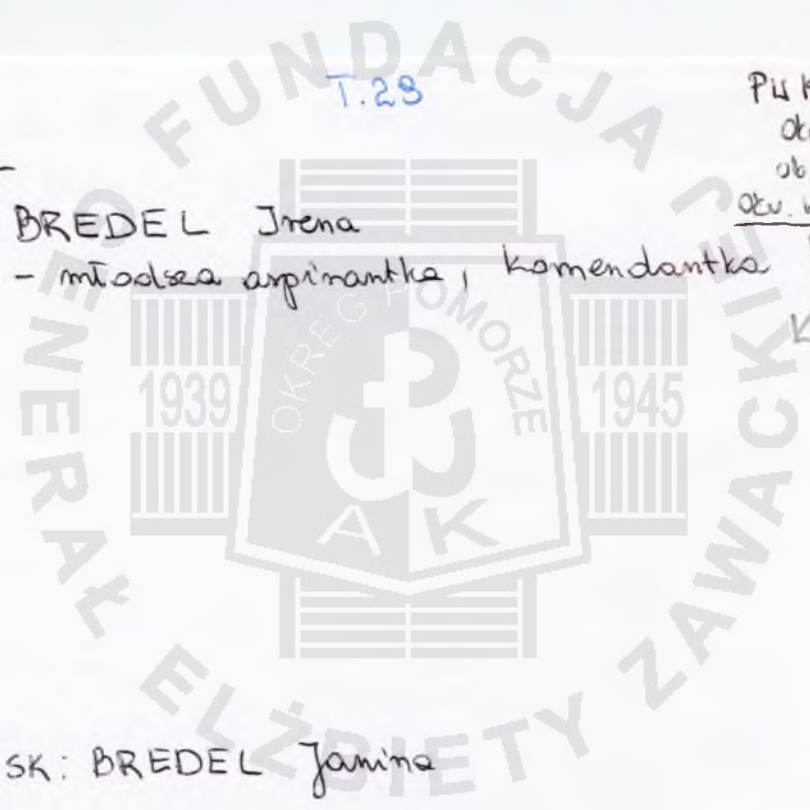
T. 28

Pluk AK
okr. Łódź
ob. Łódź
okr. W-wa-M.

+ BREDEL Jrena
- młodszą aspirantka, komendantka hufca

K. okr. ?

Zob.
T. 30 / USK: BREDEL Jamina
B. K. '88

T. 29

AK

4-11
dość

BREBEL JREMA

ps. Ahimé

Podkomendantka dr Zofii Frenio.
Wykonała czyny na konfidencje, wspólnie
z Elżbietą Lete-Ostrowską. [1943r.]
Samodzielnie dokonała patrolu

Zob. Śląski i Polska Wolność 7.3 Mac
Warszawa 1986. s. 233

B. EAPAK

11. Dni '91

i.

WAK.
W-m

Boedel Irene
ps. "Alina"
Patrol münchowski

"Łacinois, Sabotari, Dypweryja"
"Kobiety WAK"
London 1985 s. 64, 195, 196, 197, 215

dk. 97

aspirantka ^{5 rne} ~~5 rne~~ Bredel w 1917 r
Komendantka Inspe skiego PK w Łodzi.
Naczelnicyta w kompanii wresniary 1939 r
w Łodzi i w Warszawie
Zaproszona do SZP w listopadzie 1939 r w Łodzi
ps „Pline”, organizowała technice powstania
Komendy Okręgu ~~272~~ Łódź. Od 1941 r w War-
szawie pełniła ⁵ funkcję Kuriera KG ZWZ na
trasie Kielce-Lublin i instruktorka w Katedro-
wej WSK. Od 1942 r Komendantka patrolu
mieszkańców Kedywu Okręgu PK Warszawa
Poległa 2 sierpnia 1944 r w ataku na Pastry
kłodzkie > p.p.w. >

6

БРЕБЕЛ ТРЕТЯ

AK 124
Abdiat III

"ALIYA"

доставлена патрулем десятиадриано-бойсман
в Бюро Бодан Технических.

зд. М. Ней-Корвалис "KYAK" т. 124

H.Z. 2001'

SK
Kedyw

Bredel Irena ps. Alina
ministerka

H. Witkowski: Kedyw. Wwa 1985 Inst. Wyd. Za
Zaw.

s. 101, 105, 307, 380

J.N-K

T. 28 / NSK

AK
toda
KG
Kedyu

BREDEL Irena
ps. "Alina"

VI. Fotografie:

- Kserokopia fotografii Bredeł Ireny z "Strasimka walcu o wolność i niepodległość Polski 1939-1945" PWi, Warszawa, 1988, s. 48.

VI/1

I. Bredelówna

+ Bredel Irene

Fotografia w: "Słownik
uczestników walki o
niepodległość Polski 1933-1945"
Płk. Warszawa, 1988

† BREDEL JRENA
ps. "Alina"

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
poz. 44a PWK
data wpływu _____

BRÉDEL Jéna

BREDEL Inema

